

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW TRANSPORTU DROGOWEGO I LOTNICZEGO ORAZ OBRONY NARODOWEJ

z dnia 15 grudnia 1953 r.

w sprawie zmiany rozporządzenia z dnia 27 października 1937 r. o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych.

Na podstawie art. 5 pkt 5 ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. z 1921 r. Nr 89, poz. 656, z 1928 r. Nr 18, poz. 151 i Nr 23, poz. 202, z 1934 r. Nr 110, poz. 976 i z 1948 r. Nr 10, poz. 73), art. 2 ustawy z dnia 23 marca 1929 r. w sprawie ratyfikacji konwencji międzynarodowej dotyczącej ruchu samochodowego, podpisanej w Paryżu dnia 24 kwietnia 1926 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 257), i art. 2 pkt 4 i 8 dekretu z dnia 8 stycznia 1946 r. o organizacji administracji i gospodarki motoryzacyjnej w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 7, poz. 58) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministrów: Komunikacji, Spraw Wewnętrznych i Spraw Wojskowych z dnia 27 października 1937 r. o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych (Dz. U. z 1937 r. Nr 85, poz. 616, z 1948 r. Nr 27, poz. 186, z 1949 r. Nr 30, poz. 218 i Nr 51, poz. 389, z 1952 r. Nr 1, poz. 8 i z 1953 r. Nr 14, poz. 60) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 1 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Nie uważa się za pojazdy mechaniczne w rozumieniu niniejszego rozporządzenia rowery i wózków z silnikami pomocniczymi o pojemności skokowej do 50 cm³ oraz motocykli z silnikami o tejże pojemności.“;

2) po § 9 dodaje się § 9a w brzmieniu:

§ 9a. 1. Każdy pojazd mechaniczny powinien być wyposażony w narzędzia i materiały niezbędne do wykonywania drobnych napraw w drodze.

2. Minister Transportu Drogowego i Lotniczego ustali wykaz niezbędnych przedmiotów wyposażenia dla poszczególnych rodzajów pojazdów mechanicznych oraz może określić przypadki, w których przepis ust. 1 nie ma zastosowania.“;

3) dział V otrzymuje brzmienie:

„D Z I A Ł V.

O kierowcach pojazdów mechanicznych.

R o z d z i a ł 1.

Rodzaje pozwoleń na prowadzenie pojazdów mechanicznych.

§ 39. 1. Do prowadzenia na drogach publicznych pojazdów mechanicznych uprawnione są osoby, które posiadają pozwolenia na prowadzenie pojazdów mechanicznych, zwane dalej „pozwoleniami“.

2. Pozwolenia dzielą się na kategorie w zależności od kwalifikacji posiadanych przez kierowcę. Do każdego pozwolenia dołącza się wkładkę kontrolną A dla udzielenia ostrzeżeń kierowcom nie przestrzegającym przepisów o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych. Wkładka A może być zamieniona na wkładkę B w przypadkach określonych przez Ministrów: Transportu Drogowego i Lotniczego, Obrony Narodowej oraz Bezpieczeństwa Publicznego. Pozwolenie bez wkładki kontrolnej A lub B jest nieważne.

3. Ustala się następujące kategorie pozwoleń:

- 1) kategorii I,
- 2) kategorii II,
- 3) kategorii III,
- 4) kategorii amatorskiej,
- 5) kategorii motocyklowej,
- 6) kategorii ciągnikowej,
- 7) kategorii trolejbusowej .

4. Pozwolenie kategorii I uprawnia do prowadzenia wszelkich samochodów i pociągów drogowych.

5. Pozwolenie kategorii II uprawnia do prowadzenia wszelkich samochodów i pociągów drogowych, z wyjątkiem autobusów z przyczepą osobową, a w miastach

liczących ponad 100.000 mieszkańców — ponadto z wyjątkiem ambulansów (karetek sanitarnych) stacji pogotowia ratunkowego, samochodów bojowych straży pożarnych i innych pojazdów uprzywilejowanych w ruchu (§ 63).

6. Pozwolenie kategorii III uprawnia do prowadzenia:

- 1) samochodów osobowych, z wyjątkiem dorożek samochodowych (taksówek) w m. st. Warszawie i w m. Łodzi oraz w miastach stanowiących powiaty,
- 2) samochodów ciężarowych, z wyjątkiem zaopatrzonych w silniki wysokoprężne,
- 3) samochodów ciężarowych i ciągników najwyżej z jedną przyczepą o łącznej nośności (ładowności) 7 tonn,
- 4) ciągników najwyżej z trzema przyczepami o łącznej nośności (ładowności) 9 tonn, jeżeli ciągniki te nie mogą rozwijać szybkości ponad 30 km/godz.

7. Pozwolenie kategorii amatorskiej uprawnia do niezawodowego prowadzenia samochodów osobowych.

8. Pozwolenie kategorii motocyklowej uprawnia do prowadzenia rowerów i wózków z silnikami pomocniczymi o pojemności skokowej powyżej 50 cm³ oraz motocykli z silnikami o teźże pojemności.

9. Pozwolenie kategorii ciągnikowej uprawnia do prowadzenia ciągników najwyżej z trzema przyczepami o łącznej nośności (ładowności) 9 tonn, jeżeli ciągniki te nie mogą rozwijać szybkości ponad 30 km/godz.

10. Pozwolenie kategorii trolejbusowej uprawnia do prowadzenia trolejbusów.

11. Pozwolenia wymienione w ust. 6, 7, 8, 9 i 10 nie uprawniają do prowadzenia pojazdów mechanicznych z ładunkiem niebezpiecznym dla otoczenia.

12. Kierowcy w czynnej służbie wojskowej uprawnieni są do prowadzenia powierzonych im wojskowych pojazdów mechanicznych bez względu na rodzaj pojazdu i ładunku.

13. Minister Transportu Drogowego i Lotniczego, a w odniesieniu do kierowców w czynnej służbie wojskowej Minister Obrony Narodowej, może uzależnić prowadzenie pojazdów mechanicznych o specjalnych urządzeniach napędowych od wykazania przez kierowcę umiejętności obsługi tych urządzeń; posiadanie tych umiejętności powinno być stwierdzone w pozwoleniu kierowcy.

14. Osobie, która ze względu na swoje inwalidztwo nie spełnia warunków określonych w § 41 ust. 1 pkt 4, może być udzielone pozwolenie na prowadzenie odpowiedniego pojazdu mechanicznego, specjalnie przystosowanego do możliwości prowadzenia go przez daną osobę. Pozwolenie takie, w zależności od opinii lekarskiej i opinii komisji egzaminacyjnej, może być wydane z zastrzeżeniem zachowywania przez kierowcę określonych warunków stwierdzonych w pozwoleniu.

15. Osoby posiadające kartę traktorzysty kategorii I lub II, wydaną przez ośrodek szkolenia kadr mechanizacji rolnictwa, mogą prowadzić okolicznościowo na drogach publicznych poza obszarem miast ciągniki rolnicze, jeżeli wykażą się przed komisją egzaminacyjną (§ 45) znajomością przepisów o ruchu drogowym i uzyskają z prezydium rady narodowej miejsca zamieszkania (§ 46) wkładkę kontrolną traktorzysty według wzoru ustalonego przez Ministrów: Transportu Drogowego i Lotniczego, Obrony Narodowej oraz Bezpieczeństwa Publicznego,

uprawniającą do okolicznościowego prowadzenia ciągników rolniczych na drogach publicznych poza obszarem miast.

§ 40. 1. Pozwolenie międzynarodowe upoważnia cudzoziemca lub obywatela polskiego stale zamieszkałego za granicą do prowadzenia pojazdu mechanicznego, zaopatrzonego:

- 1) w międzynarodowe świadectwo samochodowe,
- 2) w tablice rejestracyjne państwa, z którego pojazd pochodzi, oraz
- 3) w międzynarodowy znak wyróżniający (§ 19 ust. 1 lit. d).

2. Minister Transportu Drogowego i Lotniczego może zezwolić na określonych warunkach na czasowe prowadzenie pojazdów mechanicznych osobom, posiadającym pozwolenia inne niż wymienione w ust. 1, a wydane za granicą.

R o z d z i a ł 2.

Warunki otrzymania pozwolenia na prowadzenie pojazdów mechanicznych.

§ 41. 1. Pozwolenie kategorii I może otrzymać osoba, która:

- 1) odbyła dwuletnią praktykę w prowadzeniu i obsłudze samochodów jako kierowca posiadający pozwolenie kategorii II,
- 2) przejechała jako kierowca posiadający pozwolenie kategorii II 50.000 km i posiada wkładkę kontrolną A,
- 3) ukończyła kurs dokształcający według programu i na warunkach określonych przez Ministra Transportu Drogowego i Lotniczego,
- 4) nie posiada wad organicznych albo cech i wad psychicznych, utrudniających prowadzenie pojazdu mechanicznego, co zostało stwierdzone przez badanie lekarskie,
- 5) posiada umiejętność udzielania pierwszej pomocy ofiarom wypadków,
- 6) wykaże się przed komisją egzaminacyjną (§ 45) posiadaniem kwalifikacji fachowych w zakresie programu egzaminacyjnego ustalonego przez Ministerstwo Transportu Drogowego i Lotniczego.

2. Pozwolenie kategorii II może otrzymać osoba, która:

- 1) odbyła roczną praktykę w prowadzeniu i obsłudze samochodu jako kierowca posiadający pozwolenie kategorii III,
- 2) przejechała jako kierowca posiadający pozwolenie kategorii III 25.000 km i posiada wkładkę kontrolną A,
- 3) odpowiada warunkom, przewidzianym w ust. 1 pkt 3, 4, 5 i 6.

3. Pozwolenie kategorii III może otrzymać osoba, która:

- 1) ukończyła 18 lat,
- 2) ukończyła kurs kierowców i odbyła praktykę w obsłudze oraz prowadzeniu samochodów w zakresie i na warunkach określonych przez Ministra Transportu Drogowego i Lotniczego,
- 3) odpowiada warunkom, przewidzianym w ust. 1 pkt 4, 5 i 6.

4. Pozwolenie kategorii amatorskiej lub motocyklowej może otrzymać osoba, która:

- 1) ukończyła lat 16, przy czym niepełnoletni powinni przedstawić wyrażoną na piśmie zgodę rodziców lub opiekunów na ubieganie się o pozwolenie,
- 2) odbyła przeszkolenie w zakresie ustalonym przez Ministra Transportu Drogowego i Lotniczego,
- 3) odpowiada warunkom, przewidzianym w ust. 1 pkt 4, 5 i 6.

5. Pozwolenie kategorii ciągnikowej może otrzymać osoba, która:

- 1) ukończyła lat 18,
- 2) odbyła przeszkolenie w zakresie ustalonym przez Ministra Transportu Drogowego i Lotniczego; w odniesieniu do osób posiadających kartę traktorzysty kategorii I lub II, wydaną przez ośrodek szkolenia kadr mechanizacji rolnictwa, zakres przeszkolenia ustala Minister Transportu Drogowego i Lotniczego w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Państwowych Gospodarstw Rolnych,
- 3) odpowiada warunkom, przewidzianym w ust. 1 pkt 4, 5 i 6.

6. Pozwolenie kategorii trolejbusowej może otrzymać osoba, która:

- 1) ukończyła lat 20,
- 2) odbyła przeszkolenie w zakresie ustalonym przez Ministra Transportu Drogowego i Lotniczego,
- 3) odpowiada warunkom, przewidzianym w ust. 1 pkt 4, 5 i 6.

7. Pozwolenie kategorii amatorskiej z ograniczeniem do prowadzenia tylko samochodów osobowych doświadczalnych z silnikiem o pojemności skokowej poniżej 500 cm³ może otrzymać za zgodą prezydium wojewódzkiej rady narodowej (Rady Narodowej w m. st. Warszawie i w m. Łodzi) osoba, która:

- 1) ukończyła lat 15, przy czym niepełnoletni powinni przedstawić wyrażoną na piśmie zgodę rodziców lub opiekunów na ubieganie się o pozwolenie,
- 2) jest zrzeszona w kółku modelarskim lub konstrukcyjnym Polskiego Związku Motorowego,
- 3) odpowiada warunkom, przewidzianym w ust. 1 pkt 4, 5 i 6.

W przypadku wydania tego rodzaju pozwolenia należy zamieścić w nim odpowiednią adnotację.

8. Pozwolenie kategorii motocyklowej z ograniczeniem do prowadzenia tylko rowerów z silnikami pomocniczymi o pojemności skokowej do 130 cm³ i motocykli z silnikami pomocniczymi o tejże pojemności może otrzymać za zgodą prezydium wojewódzkiej rady narodowej (Rady Narodowej w m. st. Warszawie i w m. Łodzi) osoba, która:

- 1) ukończyła lat 15, przy czym niepełnoletni powinni przedstawić wyrażoną na piśmie zgodę rodziców lub opiekunów na ubieganie się o pozwolenie,
- 2) jest zrzeszona w kółku modelarskim lub konstrukcyjnym Polskiego Związku Motorowego,
- 3) odpowiada warunkom, przewidzianym w ust. 1 pkt 4, 5 i 6.

W przypadku wydania tego rodzaju pozwolenia należy zamieścić w nim odpowiednią adnotację.

9. Minister Transportu Drogowego i Lotniczego w porozumieniu z Ministrami Obrony Narodowej i Zdrowia określi sposób badania lekarskiego kierowców i kandydatów na kierowców.

10. Prezydium Rad Narodowych w m. st. Warszawie i w m. Łodzi oraz rad narodowych miast stanowiących powiaty mogą w drodze uchwały uzależnić wykonywanie zawodu kierowcy dorożki samochodowej (taksówki) od wykazania się znajomością topografii miasta.

§ 42. 1. Do odbycia praktyki w obsłudze i prowadzeniu samochodów, określonej w § 41 ust. 3 pkt 2, wymagane jest uprzednie uzyskanie pozwolenia praktykanta na kierowcę pojazdów mechanicznych, upoważniającego do prowadzenia samochodu pod nadzorem i odpowiedzialnością kierowcy, posiadającego pozwolenie kategorii I lub II.

2. Ministrowie: Transportu Drogowego i Lotniczego, Obrony Narodowej oraz Bezpieczeństwa Publicznego określą warunki wydawania i cofania pozwoleń praktykanta.

§ 43. Żołnierze w czynnej służbie wojskowej odbywają szkolenie oraz praktykę w obsłudze i prowadzeniu samochodów w jednostkach wojskowych według programu ustalonego przez Ministra Obrony Narodowej, a w odniesieniu do wojsk wewnętrznych — przez Ministra Bezpieczeństwa Publicznego, uwzględniającego zasady programu wyszkolenia ustalonego przez Ministra Transportu Drogowego i Lotniczego.

§ 44. Obywatel polski po powrocie z zagranicy może otrzymać w ciągu 12 miesięcy od dnia powrotu do kraju pozwolenie odpowiedniej kategorii, jeżeli:

- 1) przedstawi pozwolenie wydane za granicą,
- 2) odpowiada warunkom, określonym w § 41 ust. 1 pkt 4 i 5,
- 3) wykaże się przed komisją egzaminacyjną (§ 45) posiadaniem kwalifikacji fachowych w zakresie wymaganym do uzyskania pozwolenia danej kategorii.

§ 45. 1. Sprawdzenia kwalifikacji fachowych osób, ubiegających się o pozwolenie (§§ 41, 43 i 44), dokonywają na podstawie egzaminu teoretycznego i praktycznego komisje egzaminacyjne, działające przy prezydiach wojewódzkich rad narodowych (Rad Narodowych w m. st. Warszawie i w m. Łodzi).

2. Komisja egzaminacyjna składa się z trzech fachowych przedstawicieli:

- 1) prezydium wojewódzkiej rady narodowej (Rady Narodowej w m. st. Warszawie i w m. Łodzi) — jako przewodniczącego,
- 2) Polskiego Związku Motorowego,
- 3) Związku Zawodowego Pracowników Transportu Drogowego i Lotniczego — jako członków komisji.

Przy egzaminach mogą być obecni przedstawiciele zainteresowanych związków zawodowych w charakterze obserwatorów.

3. Minister Transportu Drogowego i Lotniczego zatwierdza skład komisji egzaminacyjnej na wniosek prezydium wojewódzkiej rady narodowej (Rady Narodowej w m. st. Warszawie i w m. Łodzi).

4. Minister Transportu Drogowego i Lotniczego po zasięgnięciu opinii prezydium wojewódzkiej rady narodowej (Rady Narodowej w m. st. Warszawie i w m. Łodzi) może ustalić inny skład komisji do sprawdzania kwalifikacji fachowych kierowców, ubiegających się o pozwolenie kategorii I i II.

5. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej (Rady Narodowej w m. st. Warszawie i w m. Łodzi) może powołać, w zależności od potrzeb, kilka zespołów komisji egzaminacyjnej.

6. Minister Transportu Drogowego i Lotniczego ustali warunki, jakim powinni odpowiadać przewodniczący i członkowie komisji egzaminacyjnych.

7. W przypadku sprawdzania kwalifikacji kandydata w czynnej służbie wojskowej w skład komisji wchodzi — oprócz przewodniczącego — dwóch członków komisji spośród oficerów wyznaczonych przez właściwych dowódców jednostek wojskowych.

R o z d z i a ł 3.

Wydawanie pozwoleń na prowadzenie pojazdów mechanicznych.

§ 46. 1. Pozwolenie na prowadzenie pojazdów mechanicznych wydaje prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania ubiegającego się o pozwolenie.

2. Żołnierzom w czynnej służbie wojskowej wydaje pozwolenie prezydium rady narodowej (ust. 1), właściwej ze względu na miejsce postoju jednostki wojskowej.

3. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o pozwolenie przebywa poza miejscem zamieszkania określonym w dowodzie osobistym i jest zameldowana na pobyt czasowy w miejscu, w którym uczęszcza na kurs kierowców, pozwolenie może wydać prezydium rady narodowej właściwej ze względu na miejsce czasowego pobytu pod warunkiem, że o wydaniu pozwolenia zawiadomi niezwłocznie prezydium rady narodowej, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania kierowcy, i prześle temu prezydium akta ewidencyjne kierowcy.

4. Tryb wydawania pozwoleń ustala Ministrowie Transportu Drogowego i Lotniczego, Obrony Narodowej oraz Bezpieczeństwa Publicznego.

5. Prezydium rady narodowej wyda pozwolenie po stwierdzeniu, że osoba ubiegająca się odpowiada warunkom określonym w § 41, 43 lub 44.

6. Prezydium rady narodowej odmówi wydania pozwolenia, jeżeli osoba ubiegająca się pomimo posiadania warunków określonych w § 41, 43 lub 44:

- 1) nadużywa alkoholu lub innych podobnie działających środków,
- 2) została pozbawiona prawa prowadzenia pojazdów mechanicznych, a czasokres, na który cofnięto pozwolenie, jeszcze nie upłynął.

7. Prezydium rady narodowej może odmówić wydania pozwolenia, jeżeli osoba ubiegająca się o pozwolenie została ukarana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo przeciwko życiu, zdrowiu, mieniu lub bezpieczeństwu publicznemu.

R o z d z i a ł 4.

Cofanie pozwoleń na prowadzenie pojazdów mechanicznych.

§ 47. 1. Pozwolenie na prowadzenie pojazdów mechanicznych cofa prezydium rady narodowej wymienione w § 46. Żołnierzom w czynnej służbie wojskowej cofa

pozwolenie właściwy dowódca jednostki wojskowej na okres nie przekraczający służby wojskowej; na okres dłuższy cofa pozwolenie prezydium rady narodowej na wniosek właściwego dowódcy jednostki wojskowej.

2. Pozwolenie należy cofnąć:

- 1) na stałe:
 - a) jeżeli kierowca znajdując się w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub innego podobnie działającego środka spowodował wypadek drogowy, skutkiem którego ofiara wypadku uległa ciężkiemu uszkodzeniu ciała lub zmarła,
 - b) jeżeli kierowca po spowodowaniu wypadku drogowego nie udzielił pomocy ofiarom wypadku,
 - c) jeżeli kierowca w czasie prowadzenia pojazdu lub okolicznościowego postoju pojazdu znajdował się po raz czwarty w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub innego podobnie działającego środka, pomimo że nie naruszył jakiegokolwiek innego przepisu o ruchu drogowym;
- 2) na okres od roku do 5 lat:
 - a) jeżeli kierowca znajdując się w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub innego podobnie działającego środka spowodował wypadek drogowy, skutkiem którego ofiara wypadku uległa lekkiemu uszkodzeniu ciała albo wskutek wypadku powstała poważniejsza szkoda materialna o wartości powyżej 1000 zł,
 - b) jeżeli kierowca spowodował wypadek drogowy, skutkiem którego ofiara wypadku uległa ciężkiemu uszkodzeniu ciała lub zmarła,
 - c) jeżeli kierowca w czasie prowadzenia pojazdu lub okolicznościowego postoju pojazdu znajdował się po raz trzeci w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub innego podobnie działającego środka, pomimo że nie naruszył jakiegokolwiek innego przepisu o ruchu drogowym;
- 3) na okres od 3 miesięcy do roku:
 - a) jeżeli kierowca w czasie prowadzenia pojazdu lub okolicznościowego postoju pojazdu, znajdując się w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub innego podobnie działającego środka, naruszył przepisy o ruchu drogowym, a nie spowodował przez to wypadku drogowego lub spowodował wypadek drogowy, skutkiem którego powstała nieznaczna szkoda materialna o wartości poniżej 1000 zł,
 - b) jeżeli kierowca w czasie prowadzenia pojazdu lub okolicznościowego postoju pojazdu znajdował się po raz drugi w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub innego podobnie działającego środka, pomimo że nie naruszył jakiegokolwiek innego przepisu o ruchu drogowym,
 - c) jeżeli kierowca spowodował wypadek drogowy, skutkiem którego ofiara wypadku poniosła lekkie uszkodzenie ciała,
 - d) jeżeli kierowca spowodował wypadek drogowy, skutkiem którego powstała poważniejsza szkoda materialna o wartości powyżej 1000 zł,
 - e) jeżeli kierowca posiadający pozwolenie z wkładką kontrolną B, z której oddzielono już wszystkie odcinki, naruszył przepisy o ruchu drogowym;

- 4) na okres ustalony orzeczeniem komisji lekarskiej, jeżeli zostaną stwierdzone u kierowcy wady organiczne lub psychiczne utrudniające prowadzenie pojazdów mechanicznych;
- 5) na okres potrzebny do sprawdzenia lub uzupełnienia kwalifikacji fachowych kierowcy, jeżeli w związku z naruszeniem przez niego przepisów o ruchu drogowym albo stwierdzeniem niewłaściwej obsługi technicznej pojazdu powstaną wątpliwości, czy kierowca posiada wystarczające kwalifikacje fachowe.

3. Czasokres, na który pozwolenie ulega cofnięciu w przypadku określonym w ust. 2 pkt 2 i 3, uzależnia się od dotychczasowego zachowania się kierowcy i rodzaju przewinienia.

4. Jeżeli kierowca w czasie prowadzenia pojazdu albo okolicznościowego postoju pojazdu znajdował się po raz pierwszy w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub innego podobnie działającego środka, prezydium rady narodowej (§ 46) zamieni wkładkę kontrolną A na wkładkę B, pomimo że nie naruszył on jakiegokolwiek innego przepisu o ruchu drogowym; jeżeli kierowca posiada wkładkę kontrolną B, prezydium rady narodowej postąpi stosownie do przepisu ust. 2 pkt 3 lit. e).

5. W szczególnych okolicznościach, jeżeli kierowca w czasie prowadzenia pojazdu albo okolicznościowego postoju znajdował się w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub innego podobnie działającego środka, można cofnąć mu pozwolenie na okres od 3 miesięcy do roku, pomimo że nie naruszył on jakiegokolwiek innego przepisu o ruchu drogowym.

6. Kierowcy w czynnej służbie wojskowej może być cofnięte pozwolenie ponadto w przypadkach, określonych w przepisach wojskowych.

7. Kierowcy zatrudnionemu w organach bezpieczeństwa publicznego może być cofnięte pozwolenie ponadto w przypadkach, określonych przez Ministra Bezpieczeństwa Publicznego w porozumieniu z Ministrem Transportu Drogowego i Lotniczego.

§ 48. Prezydium rady narodowej, a jeżeli chodzi o żołnierzy w czynnej służbie wojskowej — właściwy dowódca jednostki wojskowej, zatrzyma pozwolenie na prowadzenie pojazdów mechanicznych do czasu uprawomocnienia się wyroku sądowego w razie skierowania sprawy na drogę karno-sądową w związku z wypadkiem samochodowym.

§ 49. 1. W przypadkach określonych w § 47 ust. 2 pkt 1, 2, 3 i 5 oraz w ust. 4 i 5 organ kontroli drogowej zatrzyma pozwolenie na prowadzenie pojazdów mechanicznych.

2. W przypadkach uzasadniających udzielenie kierowcy ostrzeżenia udziela go organ kontroli drogowej, który stwierdził naruszenie przez kierowcę przepisów o ruchu drogowym, jeżeli naruszenie tych przepisów nie powoduje zatrzymania pozwolenia (ust. 1); organ kontroli drogowej zatrzyma jednak pozwolenie, jeżeli stwierdzi, że kierowca posiada pozwolenie z wkładką kontrolną, z której oddzielono już wszystkie odcinki wkładki.

3. Uprawnienia określone w ust. 1 i 2 w odniesieniu do kierowców w czynnej służbie wojskowej przysługują wyłącznie organom kontroli drogowej upoważnionym do kontroli wojskowych pojazdów mechanicznych.

4. Ministrowie Transportu Drogowego i Lotniczego, Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego określą przypadki uzasadniające udzielanie ostrzeżeń (ust. 2), sposób udzielania ostrzeżeń, zatrzymania pozwoleń, tryb postępowania z wkładkami kontrolnymi oraz z zatrzymanymi pozwoleńiami.

§ 50. 1. W razie cofnięcia pozwolenia na prowadzenie pojazdów mechanicznych na okres dłuższy niż rok, zwrot pozwolenia, z wyjątkiem przypadku określonego w ust. 2, może nastąpić po upływie czasokresu, na który pozwolenie cofnięto, i po sprawdzeniu, że kierowca posiada odpowiedni stan zdrowia i stosowne kwalifikacje fachowe (§ 41 ust. 1 pkt 4 i 6).

2. W przypadku cofnięcia pozwolenia kategorii I na okres dłuższy niż rok, pozwolenie tej kategorii nie może być zwrócone kierowcy wcześniej niż po dwóch latach od upływu czasokresu, na który pozwolenie było cofnięte; zwrot pozwolenia uzależnia się od sprawdzenia, że kierowca posiada odpowiedni stan zdrowia i stosowne kwalifikacje fachowe (§ 41 ust. 1 pkt 4 i 6).

3. W przypadku, określonym w ust. 2, może być wydane kierowcy pozwolenie niższej kategorii po upływie czasokresu, na który cofnięto mu pozwolenie, i po sprawdzeniu, że posiada on odpowiedni stan zdrowia i stosowne kwalifikacje fachowe (§ 41 ust. 1 pkt 4 i 6).

§ 51. 1. Kierowca posiadający pozwolenie z wkładką kontrolną B może otrzymać wkładkę A po upływie 6 miesięcy nienagannego zachowania się i po sprawdzeniu jego znajomości przepisów o ruchu drogowym.

2. Kierowca, któremu zwraca się pozwolenie bądź wydaje się pozwolenie niższej kategorii, otrzyma wkładkę kontrolną A ze wszystkimi odcinkami.

§ 51a. 1. Prezydium rady narodowej (§ 46) może w razie wątpliwości wezwać kierowcę do poddania się w określonym terminie zbadaniu stanu jego zdrowia lub kwalifikacji fachowych. Niestawienie się w określonym terminie bez uzasadnionych przyczyn powoduje cofnięcie pozwolenia do czasu zgłoszenia się kierowcy do zbadania.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do kierowców w czynnej służbie wojskowej.

§ 51b. Przepisy §§ 46—51a stosuje się odpowiednio do wkładek kontrolnych kart traktorzysty (§ 39 ust. 15).

R o z d z i a ł 5.

Przepisy ogólne.

§ 51c. 1. Kierowca obowiązany jest zawiadomić pisemnie prezydium rady narodowej (§ 46) o każdej zmianie miejsca zamieszkania. Zawiadomienie powinno być dokonane w ciągu 14 dni od dnia zmiany miejsca zamieszkania.

2. Obowiązek ustalony w ust. 1 nie dotyczy kierowców w czynnej służbie wojskowej.

3. Jeżeli zmiana miejsca zamieszkania kierowcy polega na przeniesieniu się do innego powiatu (miasta, dzielnicy), prezydium rady narodowej (§ 46), właściwej ze względu na dotychczasowe miejsce zamieszkania kierowcy, przesyła jego dokumenty ewidencyjne do prezydium rady narodowej, właściwej ze względu na nowe miejsce zamieszkania.

4. W przypadku określonym w ust. 3 kierowca jest obowiązany zgłosić się w ciągu 14 dni od dnia zmiany miejsca zamieszkania w prezydium rady narodowej (§ 46), właściwej ze względu na nowe miejsce zamieszkania; prezydium to dokonuje w pozwoleniu kierowcy adnotację o zmianie miejsca zamieszkania.

5. Kierowcy, zwolnieni z czynnej służby wojskowej, dopełniają obowiązku określonego w ust. 4 w ciągu 30 dni licząc od dnia zwolnienia ze służby.

§ 51d. W razie zaginięcia pozwolenia wtórnik pozwolenia wydaje prezydium rady narodowej (§ 46) w trybie ustalonym przez Ministrów: Transportu Drogowego i Lotniczego, Obrony Narodowej oraz Bezpieczeństwa Publicznego.

§ 51e. 1. Kierowca autobusu przeznaczonego do zarobkowego przewozu osób obowiązany jest poddać się corocznie sprawdzeniu stanu zdrowia (§ 41 ust. 1 pkt 4) w terminie, ustalonym przez prezydium rady narodowej (§ 46).

2. Koszty związane ze sprawdzeniem stanu zdrowia (ust. 1) ponosi przedsiębiorstwo zatrudniające kierowcę, które ponadto obowiązane jest dostarczyć prezydium rady narodowej (§ 46) orzeczenie komisji lekarskiej w terminie 14 dni od dnia sprawdzenia stanu zdrowia.

3. Minister Transportu Drogowego i Lotniczego może rozciągnąć obowiązki wymienione w ust. 1 i 2 na kierowców innych pojazdów oraz na przedsiębiorstwa zatrudniające tych kierowców.

§ 51f. 1. Za sprawdzanie kwalifikacji fachowych, za wydawanie pozwoleń i za wydawanie wtórników pozwoleń pobierane są opłaty, ustalone w trybie określonym obowiązującymi przepisami.

2. Minister Transportu Drogowego i Lotniczego w porozumieniu z Ministrami Finansów i Obrony Narodowej określi wysokość wynagrodzeń członków komisji egzaminacyjnych";

- 4) w § 53 ust. 2 dodaje się lit. f) w brzmieniu:
„f) w czasie prowadzenia pojazdu mechanicznego w granicach miast palenia tytoniu, spożywania pokarmów lub napojów”.

§ 2. 1. Posiadacz dotychczasowego pozwolenia kategorii III-a po zwróceniu tego pozwolenia otrzyma:

- 1) pozwolenie kategorii II, jeżeli:
 - a) złożył egzamin wymagany do uzyskania pozwolenia kategorii II według przepisów, które obowiązywały do czasu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, lub
 - b) jeżeli ukończył 20 lat i przedłoży zaświadczenie społecznego zakładu pracy, że pracował jako kierowca zawodowy prowadząc samochód ciężarowy lub ciągnik przez 18 miesięcy lub
 - c) jeżeli ukończył 20 lat i przedłoży zaświadczenie społecznego zakładu pracy, że pracuje jako kierowca zawodowy i wykaże się przed komisją egzaminacyjną posiadaniem kwalifikacji fachowych w zakresie ustalonym programem egzami-

nacyjnym dla ubiegających się o pozwolenie kategorii II;

- 2) pozwolenie kategorii III, jeżeli nie spełnia warunków określonych w pkt 1, a pracuje jako kierowca zawodowy;
- 3) pozwolenie kategorii amatorskiej — w przypadkach, nie wymienionych w pkt 1 i 2.

2. Posiadacz dotychczasowego pozwolenia kategorii III-b po zwróceniu tego pozwolenia otrzyma pozwolenie kategorii ciągnikowej.

3. Posiadacz dotychczasowego pozwolenia kategorii II po zwróceniu tego pozwolenia otrzyma:

- 1) pozwolenie kategorii I, jeżeli przedstawi zaświadczenie społecznego zakładu pracy, że co najmniej od 12 miesięcy prowadzi autobusy, albo w miastach liczących ponad 100.000 mieszkańców — samochody uprzywilejowane w ruchu;
- 2) pozwolenie kategorii II, jeżeli nie odpowiada warunkom określonym w pkt 1.

4. Posiadacz dotychczasowego pozwolenia kategorii I po zwróceniu tego pozwolenia otrzyma nowe pozwolenie kategorii I.

5. Minister Transportu Drogowego i Lotniczego może zezwolić na wymianę dotychczasowego pozwolenia kategorii II i III-a na pozwolenie kategorii I pomimo braku 12 miesięcy praktyki na pojazdach wymienionych w ust. 3 pkt 1, o ile kierowca przedstawi zaświadczenie społecznego zakładu pracy, że prowadzi wymienione pojazdy i wykaże się przed komisją egzaminacyjną posiadaniem kwalifikacji fachowych w zakresie ustalonym programem egzaminacyjnym dla ubiegających się o pozwolenie kategorii I.

6. Posiadacz dotychczasowego pozwolenia kategorii IV otrzyma pozwolenie kategorii motocyklowej.

7. Posiadacz dotychczasowego pozwolenia wojskowego otrzyma pozwolenie odpowiedniej kategorii na podstawie zaświadczenia właściwego dowódcy jednostki wojskowej. Pozwolenie wydaje prezydium rady narodowej, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania kierowcy wojskowego przed powołaniem go do służby wojskowej.

8. Pozwolenia nie przedłożone prezydium rady narodowej do wymiany tracą ważność po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia. Minister Transportu Drogowego i Lotniczego może przedłużyć powyższy termin o dalsze 12 miesięcy.

§ 3. Traci moc § 2 rozporządzenia Ministrów: Komunikacji, Administracji Publicznej, Ziemi Odzyskanych i Obrony Narodowej z dnia 15 kwietnia 1948 r. w sprawie zmiany rozporządzenia z dnia 27 października 1937 r. o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych (Dz. U. z 1948 r. Nr 27, poz. 186 i z 1949 r. Nr 51, poz. 389).

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Transportu Drogowego i Lotniczego: J. Rustecki
Minister Obrony Narodowej: K. Rokossowski
Marszałek Polski